

4045

Le Service des Inondations de l'Yser et la Compagnie des Sapeurs-Pontonniers

La présente brochure est vendue 20 fr. au profit des
pauvres de Nieuport et du mémorial aux inondations de
l'Yser et aux Sapeurs-Pontonniers érigé rue Longue à
hauteur du canal de Furnes.

De Dienst der Onderwaterzetting van het Ysergebied te Nieuwpoort en de Compagnie van de Sapeurs-Pontonniers

Verkocht tegen 20 fr. ten voordele van de armen uit
Nieuwpoort en van het Memoriaal aan de onder waterzetting
van het Ysergebied en aan de Sapeurs-Pontonniers, op-
gericht in de Langestraat, ter hoogte van de Veurnevaart.

Soldats aveuglés par les gaz.

Soldaten verblind door het gas.

Les 20 fr. de la présente brochure couvrant à peine les
frais d'impression, les dons, si minimes soient-ils, seront reçus
avec reconnaissance au compte chèques postaux n° 7126.44
de « NIEUPOORT » à Bruxelles.

Les noms et adresses des donateurs figureront par ordre
alphabétique dans le livre d'or de la ville de Nieuport en
reconnaissance aux Sapeurs-Pontonniers ; il ne sera pas fait
mention de l'importance des dons.

Bede een bijgevoegde gift te willen doen op de P. R.
n° 7126.44, Brédérostraat 13, te Brussel, gezien de 20 fr. voor
onderhavige brochure met moeite de drukkosten dekken.

Beleefde bede aan het stadsbestuur van Nieuwpoort uw
naam en adres te willen laten kennen, alsmede de datum
van storting van uw gifte, teneinde alphabetisch vermeld te
worden op het boek der begiftigden van de Stad Nieuwpoort,
als erkentelijkheid aan de Sapeurs-Pontonniers. Er zal geen
melding gemaakt worden van de belangrijkheid der giften.

CENTURIIS FABRORUM EXERCITUS BELGICI

CIVITAS

NOVUS

PORTUS

1914

M E M O R

1918

SAPEURS-PONTONNIERS

MORTS POUR LA PATRIE

Lt Calberg L.	16-10-17	Blomme A.	10-5-18
Lt Delporte M.	18-9-18	Coulier F.	18-8-17
Daras A.	31-7-17	De Groote V.	13-10-17
Van de Moortel F.	20-9-18	Demol A.	5-12-18
Bayens G.	13-5-18	De Muynck A.	10-5-18
Bécaus P.	23-10-17	Devrieze L.	22-7-17
Billemont H.	25-6-18	Lanoo H.	17-2-18

Lecocq A.	29-7-17	Van den Steen P.	21-10-17
Ost F.	17-11-18	Vandervecken F.	5-11-16
Plaetevoet L.	21-4-19	Van Rompaye G.	15-10-17
Prevers C.	3-7-17	Vermeulen L.	21-1-18
Schoolaert M.	8-5-18	Wyckmans E.	10-10-18
Smet A.	21-3-18	Ysebaert A.	16-2-17
Van den Abeele	12-9-17		

SAPEURS-PONTONNIERS

BLESSÉS

Lt Risack M.	Beauprez J.
Lt Desoer A.	Belpaeme H.
Lt Jullien H.	Bernaerts L.
Adj. Gobbe A.	Boels J.
Sergt Derouck E.	Braeckeire
Sergt Frédérickx G.	Canon E.
Sergt Frenay M.	Carmanne L.
Sergt Van de Pitte L.	Charlez G.
Sergt Van Perre E.	Cortier A.
Cap. Boels L.	Daneels F.
Cap. Gilmaire G.	Debuigne D.
Cap. Jadoul Z.	Declercq H.
Brig. Clara R.	Decroix C.

Delaby G.
Derre R.
Dewaele E.
D'Hont J.
Foelen F.
Goemaere G.
Janty A.
Joly A.
Latour J.
Martin A.
Maniot A.
Parée E.
Pecher G.

GEKWESTE

Sambear A.
Smets C.
Sneyders Fr.
Urbain G.
Van Acker J.
Van Damme Ed.
Van den Brande F.
Van De Walle C.
Van Gaver O.
Verdonck J.
Van Heurck E.
Winant G.

SAPEURS-PONTONNIERS

GAZÉS ET HOSPITALISÉS

Lt Winandy F.	Carryn F.
Adj. Van Pottelsberghe E.	Castermans L.
Sergt Doerenbecker L.	Cloostermans J.
Sergt Decortis L.	Damoiseau A.
Sergt Duquesne M.	Danneels O.
Sergt Ghiot F.	Das J.
Sergt Houba A.	Debain G.
Sergt Lemaire N.	Debu A.
Sergt Nihon A.	Decamps A.
Sergt Crab O.	De Corte J.
Sergt Hubrecht O.	De Craecker P.
Sergt Mathys Y.	Defer A.
Sergt Penneman P.	Deganck O.
Sergt Van den Broecke A.	Degeaive O.
Aerts A.	De Graeve J.
Baecke C.	De Kimpe G.
Baecke E.	De Meyer J.
Beheydt L.	De Pauw E.
Berloo F.	De Prycker T.
Boels F.	De Proft C.
Boeykens P.	De Ridder G.
Bulcke C.	De Roeck E.
Bulcke J.	Deschepper F.
Callenaere H.	De Schryver G.
Carnier C.	De Smet J.

GEGAZEERDE EN GEHOSPITALISEERDE

De Temmerman A.	Goossens B.
De Vree D.	Goossens L.
De Vries P.	Kouwyzer A.
De Vuyst T.	Lambrecht F.
Dooche E.	Langlet F.
Doucet L.	Lauwers D.
Doumont F.	Leroy A.
Douws J.	Le Roy R.
Dreesen J.	Lestienne C.
Driesmans A.	Lycke J.
Dumonceau G.	Maréchal M.
Dupon C.	Materne J.
Dutoit J.	Moens J.
Engelen J.	Moreel R.
Filiaert J.	Mortier A.
Filiaert M.	Moulron A.
Fol E.	Neckelbroeck O.
Garwez H.	Osselaer A.
Gaspard L.	Peeters J.
Geeraert F.	Pels M.
Genot M.	Petillon G.
Géril C.	Pierens G.
Gielen F.	Poot M.
Gilson H.	Popelier F.
Ginée C.	Porto J.

Pot O.
Praet A.
Provoost C.
Pylyzer P.
Quaquebeur A.
Rottiers A.
Saelens C.
Samyn E.
Sanders C.
Schoubben M.
Servais A.

Sinaeve L.
Strubbe C.
Taillieu O.
Tas I.
Theunis B.
T'Jackx H.
Tronckoe F.
Titeca R.
Van Britsom Ch.
Van Daele C.
Van Daele P.

Vanden Broucke I.
Van Driessche F.
Van Heddeghem Ed.
Vanneste G.
Van Overmeiren C.
Van Sterteghem L.
Van Vrekhem G.
Verbanck D. L.
Verbanck D. D.
Verbanck D. H.
Verckamer A.

Vereyken J.
Vergoot E.
Vergote O.
Vierendeel P.
Wauters C.
Willemsen E.
Winckel L.
Wispelaere E.
Zonnekey A.
Zonnekeyn J.
Zonnekeyn L.

Le Service des Inondations de l'Yser et la Compagnie des Sapeurs-Pontonniers

De Dienst der Onderwaterzetting van het Ysergebied te Nieuwpoort en de Compagnie van de Sapeurs-Pontonniers

Les manœuvres d'inondation ont été poursuivies du 21-10-14 au 17-10-18 par le Génie Belge fonctionnant sous le nom de « SERVICE DES INONDATIONS », avec le concours, notamment des Cptes Thys et Umé, du Lt Dumont (†), du sergent Ballon, des soldats Cop et Van Belle, des chauffeurs Havenith, Fulgoni et Lequarré et du batelier Henri Geeraert.

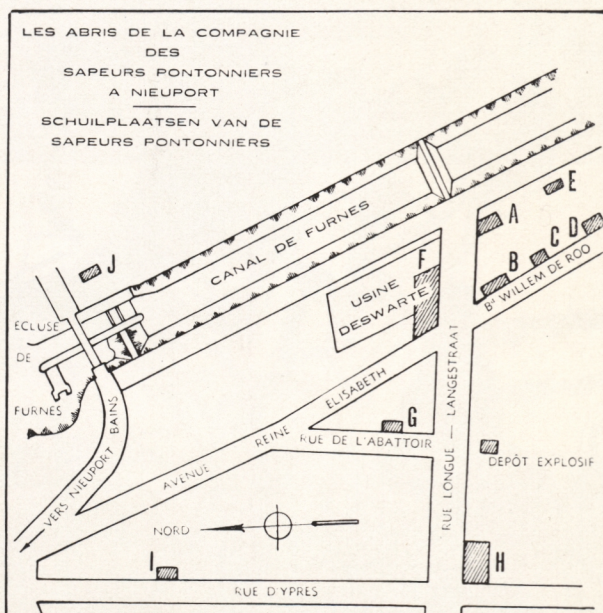
Une compagnie spéciale, pour l'entretien des écluses et des ouvrages hydrauliques du front belge, primitivement dénommée Sapeurs-Mariniers, fut constituée le 2-9-15 à la demande du Ct Robert Thys et travailla sous ses ordres jusqu'au 18-10-17 ; ensuite successivement sous les ordres du Lt Risack et du Ct Loché.

Cette COMPAGNIE DE SAPEURS PONTONNIERS établit ses cantonnements de repos et ses ateliers à Furnes au carrefour de la route de Bulscamp ; un peloton était au travail permanent aux écluses de Nieuport ; un peloton au travail de nuit cantonnait à Wulpen et un peloton au demi-repos logeait à Furnes. La Compagnie n'a jamais eu de grand repos.

La Compagnie disposait pour ses travaux d'un peloton cycliste, de trois sections de scaphandriers et d'un bureau technique.

La Compagnie des Sapeurs-Pontonniers a été parmi les plus éprouvées du front, comptant rien que dans son effectif propre, 27 morts, 50 blessés et 143 soldats gravement gazés et hospitalisés.

Chaque abri de la Compagnie est renseigné par une plaque commémorative, repérée par une lettre figurant au présent plan de situation.

SCHUIJPLAATSEN VAN DE SAPEURS-PONTONNIERS

A. Officiers.	F. Wielrijders.
B. Mannschappen.	G. Slachterij.
C. Koks.	H. Mannschappen.
D. Magazijnieren.	I. Kap. Thys en Umé.
E. Kunstschilder A. Bastien.	J. Sluiswachters.

De werken tot onderwaterzetting van het Yzerbied werden voortgezet van 21-10-14 tot 17-10-18 door de Belgische Genietroepen, onder de benaming « DIENST VAN DE ONDERWATERZETTING » met de medewerking van de Kapiteins Thys et Umé, van de Luitenant Dumont (†), van de wachmeester Ballon, van de soldaten Cop en Van Belle, van de Autobestuurders Havenith, Fulgoni en Lequarré en de burgerschipper Geeraert Henri.

Op 2-9-15 werd een speciale Compagnie, voor het onderhoud der sluizen en der hydraulische inrichtingen van het Belgisch front, aanvankelijk genoemd Sapeurs-Mariniers, opgericht, op initiatief van Kt Thys en gewerkt onder zijn leiding tot 18-10-17, daarna achtereenvolgens onder leiding van Lt Risack en Kt Loché.

Deze afdeling van de SAPEURS-PONTONNIERS stelde zijn rustkantonement en zijn werkhuizen op te Veurne op de kruisweg naar Bulscamp. Een peloton werkte onafgebroken aan de sluizen te Nieuwpoort, een peloton voor het nachtwerk was te Wulpen gekantonneerd en een peloton op halve rust logeerde te Veurne. De Compagnie heeft nooit grote rust gekend.

De Compagnie beschikte voor haar werken, over een peloton fietsers, over drie secties duikers en over een technisch bureau.

De SAPEURS-PONTONNIERS mogen onder de meest beproefden gerekend worden, in hun effectief alleen telden zij 27 doden, 50 gekwetsten en 143 soldaten ernstig door het gas aangetast en gehospitaliseerd.

Elke schuilplaats van de Compagnie is aangeduid door een herinneringsplaat, gemerkt met een letter op het hierbijgevoegd situatieplan.

De bladzijden 2 en 3 geven het uitzicht weder dat het bronzen plak zal hebben, vormende het memoriaal dat zal opgericht worden op de kruisweg van de Langestraat en de B^d Willem De Roo.

*La mort du Lt Calberg, tué à l'écluse de l'Yser le 16-10-17.
Dood van Lt Calberg, doodgeschoten aan de Yzersluis op 16-10-17.*

La manœuvre des vannes à Nieuport (à gauche, de dos, le vieux Geeraert ; au centre, Billemont, tué le 25-6-18 ; à droite, De Rouck).

De beweging der sluizen van de Noordvaart (links, op de rug gezien de oude Geeraert ; in 't midden, Billemont gedood op 25-6-18 ; rechts De Rouck).

Le scaphandrier Van der Vreecken, noyé dans l'écluse de l'Yser le 5-11-16.

De duiker Van der Vreecken, al duikend verdronken in het Yzer-sluys op 5-11-16.

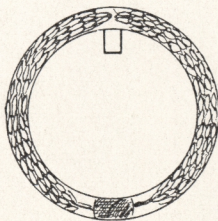

Toutes les écluses sont démolies sauf celle du vieil Yser.

Al de sluizen zijn vernield, uitgenomen deze van de Oude Yser.

CENTURIIS FABRORUM EXERCITUS BELGICI

CIVITAS NOVUS PORTUS

1914

MEMOR

1918

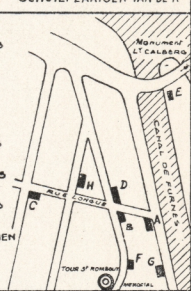

NIEUPOORT
ET LES INONDATIONS
DE L'YSER DE 1914 A 1918

NIEUWPOORT
EN DE ONDERWATERZETTING
VAN HET UZERGEBIED 1914-1918

ABRIS DE LA Cie - SCHUILPLAATSEN VAN DE K^{ie}

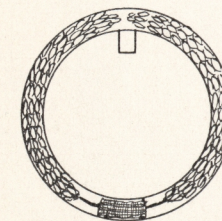
A OFFICIERS
B HOMMES
C HOMMES
D CYCLISTES
E ECLUSIERS
F CUISINIERS
G Peintre BASTIEN
H HOMMES

Cie DES SAPEURS - PONTONNIERS

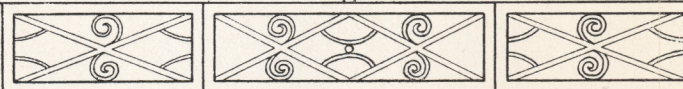
MORTS POUR LA PATRIE
GESTORVEN VOOR HET VADERLAND

BLESSES — GEKWETSTEN

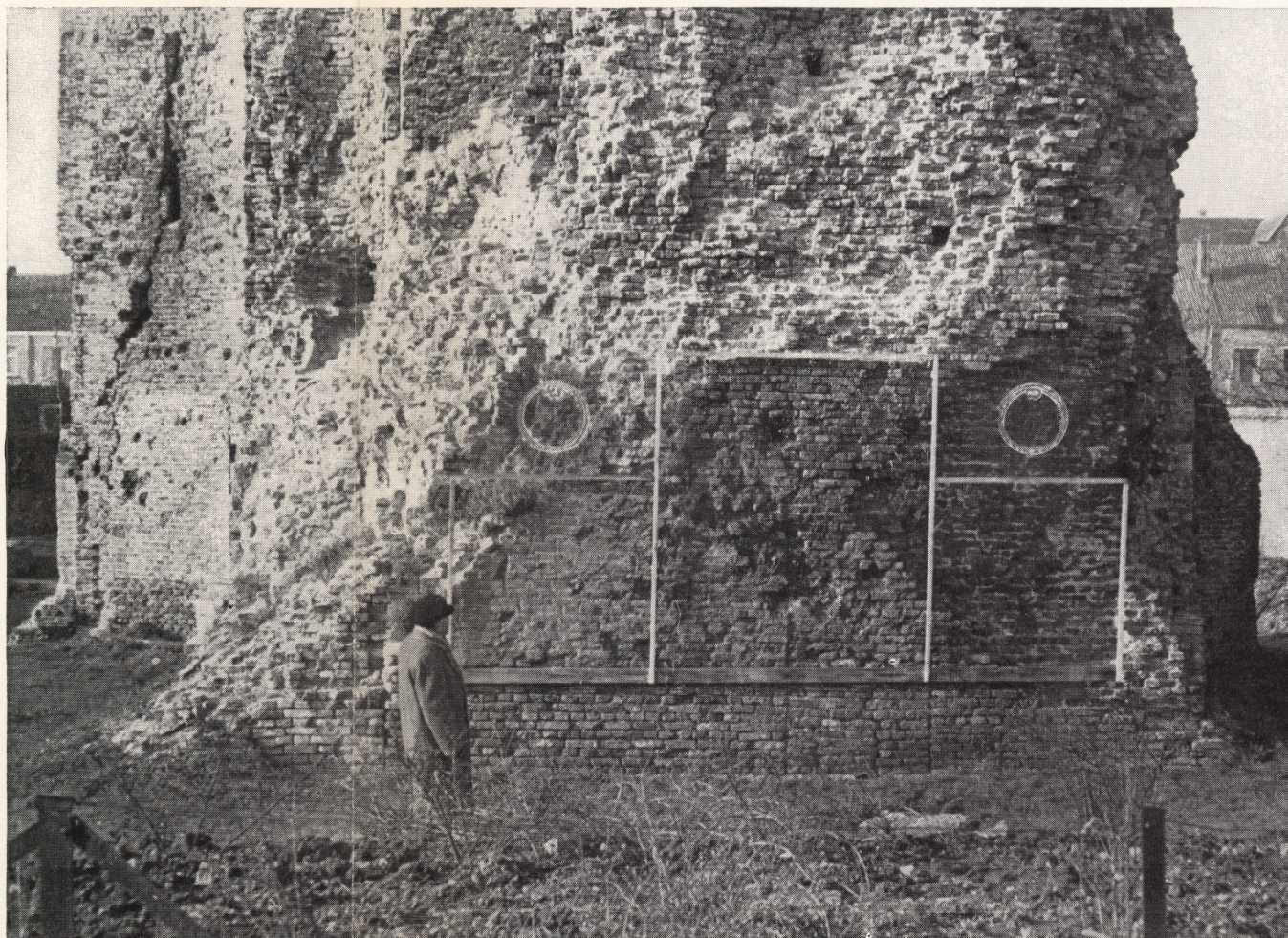
Cie DES SAPEURS - PONTONNIERS

GRAVEMENT GAZES - ZWAAR GEGAZEERDEN

GABARIT SUR LA TOUR SAINT-LAURENT
DU MÉMORIAL
« NIEUPOORT ET LES INONDATIONS DE L'YSER 1914 - 1918 »

*L'agonie de Nieuport en octobre 1918 (au fond, l'usine Deswarte
et les abris des Sapeurs-Pontonniers).*

*De doodstrijd van Nieuwpoort in Oktober 1918 (op de achtergrond
de fabriek Deswarte en de schuilplaatsen van de Sapeurs-Ponton-
niers).*

*La croix des Sapeurs-Pontonniers construite à la Compagnie avec
des pilots des écluses de Nieuport.*

*Het kruis van de Sapeurs-Pontonniers gemaakt in de Compagnie
met palen van het havenhoofd.*